

Kritisk om norsk narkotikapolitikk

Larsen OM.

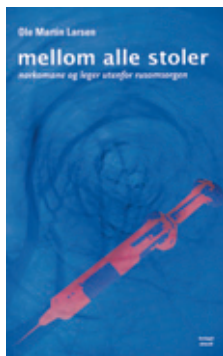
Mellom alle stoler

Narkomane og leger utenfor rusomsorgen.

239 s, ill. Oslo: Forlaget Aktuell, 2008.

Pris NOK 329

ISBN 978-82-92-61108-1

Ole Martin Larsen forteller om leger og rusmiddelmissbrukere som faller utenfor det norske opplegget for lege-middelassistert rehabilitering (LAR). Hans hovedbudskap er at norsk narkotikapolitikk gjennom LAR-systemet

langt på vei bommer på målet. Vi har brukt like mye penger som land det er naturlig å sammenlikne oss med, men har ikke oppnådd samme resultater, som for eksempel nedgang i antall overdosedødsfall. Larsen hevder at tilfeldige regionale forskjeller og moral avgjør hvem som får og ikke får innpass i LAR og hvem som mister plassen – ikke den enkelte misbrukers behov for behandling. Han hevder pengene i for stor grad går til kontroll og byråkrati i stedet for behandling.

Forfatteren er journalist, og *Mellom alle stoler* har artikkelens format, i utvidet form. Han redegjør tidlig for bakgrunnen for sin interesse for feltet og tilkjenner dermed et engasjement vi får respekt for. Teksten er lettlest, og budskapet formidles hovedsakelig gjennom intervjuer – med personer med rusproblemer som av forskjellige grunner ikke er i det offisielle behandlingsapparatet og med behandlere med mer eller mindre marginalisert behandlerrolle. Begge grupper er representert ved folk som har betalt en pris og har erfaringer å formidle. Dette blir imidlertid også bokens balanseingsproblem. Om det finnes leger som har fått urettmessig sterke reaksjoner på sin fornuftige forskrivning av opioider til trengende, betyr ikke det at all opioidforskrivning utenfor LAR er riktig. Og selv om noen LAR-pasienter opplagt urettmessig er blitt kastet ut, betyr ikke det at det alltid er feil å frata en pasient LAR-behandling. Ikke alle narkomane utenfor LAR-systemet og alle leger utenfor «det gode selskap» kan være like gode vitner for Larsens budskap. En del av de intervjuede, ikke minst på beholdersiden, fremstår for oss som nokså fundamentalistiske, og deres standpunkter blir ikke problematisert.

Balansen gjenopprettes noe ved det tross alt brede utvalget av intervjuobjekter: brukere, brukerforening, leger utenfor og leger innenfor behandlingsapparatet, politifolk.

Forfatteren presenterer også en relativt omfattende gjennomgang av den faglige og politiske prosessen rundt utarbeidningen av de forestående nye nasjonale retningslinjene for behandling og rehabilitering. Her fungerer utgivelsen som en oppdatering i et kronglete fagfelt. At det finnes en del faglige unøyaktigheter og feil i referanser og registre, er noe man kanskje får se litt stort på.

Ole Martin Larsen tar med stort og troverdige engasjement for seg et vanskelig fagfelt. Han ser seg selv som varsler for en svakstilt gruppe. Leseren blir utfordret på mange viktige dilemmaer. Med våre reser-vasjoner om en viss «fundamentalisme-faktor» anbefaler vi boken for fagpersoner og andre som interesserer seg for denne delen av norsk rusmiddelomsorg.

Jørgen G. Bramness

Nasjonalt folkehelseinstitutt
Oslo

Harald Sundby

Kalvskinnet legekontor
Trondheim

Refleksjoner om døden, men mest for livet

Chen PW.

Final exam

A surgeon's reflections on mortality. 268 s.

New York, NY: Vintage Books, 2008. Pris USD 14

ISBN 978-0-307-27537-0

Dette er en viktig bok – den angår oss. Ikke fordi temaene (liv og død) eller arenaene (universitet, sykehus og helsevesen) er velkjente, men på grunn av forfatterens utrolige evne til å dele sine egne livsopplevelser og refleksjoner med leseren. Pauline W. Chen tar oss tilbake til medisinstudiet. Vi gjenkjenner de mange velformulerte observasjoner av egne, medstudenter og eldre legekollegers mestringsstrategier når inntrykkene blir for mange og for store på én gang. Hun loser oss gjennom «ups and downs» under sin tid ved Yale University og National Cancer Institute, der hun utdannet seg innen levertransplantasjonskirurgi.

Hele boken er gjennomsyret av forfatterens usedvanlige evne til å beskrive det autentiske og realistiske, ja nesten brutale som utfolder seg der døden møter livet eller livet møter døden – disseksjonskursene i preklinikken, studentens første møter med alvorlig syke og døende pasienter, de akutt livstruende syke barna – sammen med den unge assistentlegen i traumemottaket med blod og søl og forvridde lemmer og kropper eller i hælene på «stansteamet» på hjerteovervåkingen, der et liv er i ferd med å ebbe ut. Vi blir revet med av hennes

beskrivelser, kjenner formalinlukten rive i nesen når hun tar oss med til disseksjons-salen, hører de bjeffende beskjedene i traumemottaket og fornemmer den spesielle odøren i sykerommet etter femte gangs defibrillering.

Likevel er dette bare kulisser. Den egentlige historien fortelles gjennom møter med pasienter. På tross av vår distanse til disse anonyme pasientene og deres sykehistorier er likevel møtene med dem gjenkjennelige. Og fellesnevneren er innsikt og forstand. Dette er forfatterens hovedbudskap: Vi må lære av pasientene våre og deres – ofte dyrekjøpte – innsikt og forstand. Vi må evne å ha to tanker i hodet samtidig – gjøre vårt ytterste for å redde liv, helbrede og berge funksjon når det er mulig og gunnlig (sett med pasientens øyne) og samtidig innse at for noen er det viktigere å få liv og innhold i de talte dager enn dager til livet. Og enda mer: På tross av store institusjoner, tungrodd og uforståelige systemer og vanskelige arbeidsforhold kan hver enkelt av oss gjøre en forskjell, en forskjell som betyr noe for pasienten. *Final exam* handler også om å bry seg, om å bruke seg selv og gi av seg selv. Vi vet det koster. Men forfatteren hevder med tyngde at det gir mer enn det koster. Og hun virker troverdig. Hun snakker ut fra levd liv – selv om hun er «midt i sin egen karriere».

Dette burde bli obligatorisk lesning det første året på medisinstudiet – for både lærere og studenter. Teksten bør tas intravenøst i store doser av alle leger for å komme videre på en god måte i resten av yrkeslivet – enten man arbeider i et operativt fag eller ikke. Arbeider man mest med administrasjon, ledelse eller politikk innen helsevesenet, bør kanskje tørre sakspapirer, tunge økonomirapporter og omorganiserings-skisser legges litt til side til fordel for en kveld eller to med dette stoffet. Det kan være til god hjelp for å se hva det hele egentlig dreier seg om.

Jon Arne Søreide

Seksjon for gastrokirurgi
Stavanger universitetssjukehus

Obligatorisk bok om legeprofesjonen

Molander A, Terum LI, red.

Profesjonsstudier

445 s. Oslo: Universitetsforlaget, 2008.

Pris NOK 499

ISBN 978-82-15-00859-2

Legeprofesjonen møter nå stadig sterkere utfordringer fra samfunnet, pasientene og enkelte helsebyråkratiske kolleger. Autonomien når det gjelder ansvar for og myndighet over virksomheten, profesjonens